

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Внутрішній економічний механізм підприємства»

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності	051 Економіка
Тип і назва освітньої програми	ОПП Економіка і міжнародний бізнес
Курс, семестр	3 курс, 5 семестр.
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 4,0, Загальна кількість годин – 120, із яких: лекцій – 16 год., практичних занять – 24 год. Форма семестрового контролю – залік
Мова викладання	державна
Навчально-науковий інститут, кафедра	ННІ інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій Кафедра економіки та публічного управління
Контактні дані розробника	 <p>Миколенко Інна Григорівна, професор кафедри економіки та публічного управління, д.е.н., доцент, ауд. 476 (навчальний корпус 4) e-mail inna.mykolenko@pdau.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/mykolenko-inna-grygorivna</p>

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	вибіркова фахова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	«Економіка підприємства», «Міжнародний агробізнес».
Компетентності	<p><i>загальні:</i> ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p><i>спеціальні:</i> СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності. СК 14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПРН 22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.</p>

РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)

Вивчення дисципліни забезпечує формування таких соціальних навичок: лідерство, вміння

працювати в критичних умовах (стресостійкість, збагачення емоційного інтелекту), здатність логічно й системно мислити, креативність, ефективний обмін інформацією між людьми, об'єднаними спільними професійними інтересами (нетворкінг).	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Полягає у формуванні знань про структуру, принципи, інструменти побудови і закономірності функціонування внутрішнього економічного механізму, його нормативної бази, планування, обліку, контролю і оцінки діяльності підрозділів, матеріального стимулювання і відповідальності їх колективів, розробка системи стимулювання розвитку і ефективної діяльності окремих структурних підрозділів, що забезпечить ефективну діяльність в умовах жорсткої конкуренції всього підприємства.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Структура і передумови функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства. Тема 2. Внутрішні ціни і методи їх формування. Тема 3. Система і порядок планування. Тема 4. Виробнича програма та її ресурсне обґрунтування. Тема 5. Планування витрат і прибутку. Тема 6. Контроль і оцінювання діяльності. Тема 7. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток». Тема 8. Бюджетне планування підприємства.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	
<p><i>Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:</i> лекція; розповідь-пояснення; практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою: підготовка реферату (доповіді); самостійна робота; розв'язування задач; виконання практичних завдань.</p> <p><i>Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:</i> створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.</p> <p><i>Інноваційні та інтерактивні методи навчання:</i> дискусії, проектування професійних ситуацій, кейс-метод; використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.</p> <p><i>Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:</i> опитування, доповідь; самостійна робота, розв'язування тестів; самостійний пошук помилок.</p>	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені у Додатку до силабусу
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перекладання	Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчий на 20 % бал. Перекладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.
- щодо академічної доброчесності	Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими

	<p>освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist</p>
<p>- щодо відвідування занять</p>	<p>Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим</p>
<p>- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти</p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед / під час опанування даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, Edera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennya-proneformalnuosvitu2025.pdf</p>
<p>- щодо оскарження результатів оцінювання</p>	<p>Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті. https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennya-proocinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf</p>
<p>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</p>	
<p style="text-align: center;">Основні</p> <p>1. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З., Морока Д.М. Особливості та пріоритети інноваційного розвитку підприємницьких структур в сучасних мінливих умовах. Економічний простір, 2021. № 175. С. 52-58.</p>	

2. Іванов Р.В., Гринько Т.В. Модельна оцінка результативності інноваційної діяльності економічного суб'єкту в контексті сталого розвитку (на прикладі домогосподарства). *European Journal of Management Issues*. 2021. № 29(4), 192-199. <https://doi.org/10.15421/192118>
3. Маркіна І.А., Таран-Лала О.М. Стратегічні аспекти ефективності менеджменту стійким розвитком підприємства в умовах конкурентного бізнес-середовища. *Економічна наука*. 2020. № 11. С. 24-27.
4. Назаркевич І.Б. Державне регулювання структурних змін в економіці України: проблеми та перспективи: монографія. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 356 с.
5. Організація власного бізнесу: навч. посіб.: за ред. к.е.н. доц. Є.В. Ткача. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2023. 264 с
6. Хмелевський Д.О. Сучасні аспекти та стратегії розвитку бізнесу. *Економіка та держава*. 2021. № 12. С. 135–138.
7. Яковенко В.С., Ткаліч Д.К., Особливості механізму управління інноваційними процесами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. №12. С. 93-98. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-93-98>.

Допоміжні

1. Pona YASNOLOB, Nataliia DEMIANENKO, Oleksandr GALYCH, Oleg GORB, Olena YEHOROVA, Roman LIPSKYI, Tetyana BOROVIK, Inna MYKOLENKO, Nataliia PROTSIUK. Tourism of Ukraine as a Type of Business before and during the War file: *Journal of Environmental Management and Tourism*, (Volume XIV, Spring), 2(66): 417 - 424. (2023). (Scopus) TDOI:10.14505/jemt.v14.2(66).11//C:/Users/1/Downloads/1680094320858055.pdf
2. Економічні ризики: методи вимірювання та управління: *Навчальний посібник* / Скопенко Н.С., Федуллова І.В., Мазник Л.В., Кириченко О.М., Удворгелі Л.І.; за заг. ред. Скопенко Н.С. К. : НУХТ, 2021. 344 с.
3. Ігнашкіна Т.Б., Гончарук О.В., Кербікова А.С. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Ч.І: Навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2021. 106 с.
4. Миколенко І.Г. Напрями інноваційно-інвестиційного розвитку сільськогосподарського підприємства в системі підвищення його конкурентоспроможності. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 368 – 374. ISSN 2415 – 8453. http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2021/10/ujae_2021_r01_a44.pdf
5. Миколенко І.Г. Особливості систематизації умов забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 1. С. 369 – 374.
6. Миколенко І.Г. Стратегії конкурентного розвитку аграрних підприємств: механізми та інструментарій. Монографія. Харків: «Смугаста типографія», 2021. 320 с.
7. Міненко С.І., Миколенко І.Г. Організаційні засади формування стратегій підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 38-45. <file:///C:/Users/User/Downloads/7.2-38-45.pdf>
8. Ткаленко С., Дерій Ж., Бутенко Н., Македон Г., Семченко-Ковальчук О. Прямі іноземні інвестиції та економічне зростання в постковідний період: аналіз причинності для України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. No 3(44). С. 357–366.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <http://www.mlsp.gov.ua>
5. Сайт Головного управління державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Сайт національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри економіки та публічного управління, протокол від 11 грудня 2025 року № 11

Додаток до силябусу
**СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ**

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	виконання вправ на практичних заняттях	розв'язування тестів	доповідь / презентація	виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Структура і передумови функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства.	4	3	10	3	10
Тема 2. Внутрішні ціни і методи їх формування.	4	3		3	10
Тема 3. Система і порядок планування.	4	3		3	10
Тема 4. Виробнича програма та її ресурсне обґрунтування.	4	3		3	20
Тема 5. Планування витрат і прибутку.	4	3		3	10
Тема 6. Контроль і оцінювання діяльності.	4	3		3	10
Тема 7. Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток».	4	3		3	10
Тема 8. Бюджетне планування підприємства.	4	3		3	20
Разом	32	24	20	24	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних вправ – (4 бали)

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей, поведінки здобувача	Кількість балів
Високий	Студент демонструє чітке та глибоке розуміння економічними категоріями (собівартість, прибуток, рентабельність, фондоддача, оборотність тощо). Проводить глибокий економічний аналіз отриманих результатів, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між показниками. Студент формулює обґрунтовані управлінські висновки та пропозиції. Вільно оперує поняттями: внутрішній економічний механізм підприємства, внутрішні ціни, виробнича програма, контроль, аналіз системи «витрати-випуск-прибуток». Коректно визначає теоретичні підходи, що безпосередньо стосуються завдання. Пояснює, чому саме обрані методи є релевантними. Здобувач вищої освіти демонструє метод (дерево рішень, аналіз чутливості, методи багатокритеріального вибору, аналіз сценаріїв тощо) підібраний правильно й аргументовано. Алгоритм застосовано повністю, без пропусків і з дотриманням методології. Розрахунки логічно пов'язані, послідовні, обґрунтовані. Продемонстровано здатність обґрунтовувати альтернативи й обирати оптимальний варіант.	4
Середній	Студент демонструє володіє базовим розумінням теоретичного матеріалу, здатен виконати практичні завдання за зразком або за допомогою підказок, аналіз результатів є достатнім, але не повністю розгорнутим, висновки сформульовані правильно, проте без глибокого	3

	економічного обґрунтування, допускає часткові неточності у розрахунках чи виборі методів, не завжди повністю проводить оцінку ризиків або робить її поверхово, формулює висновки, що частково відповідають змісту роботи, але бракує глибини чи логічної цілісності. Запропонована шкала ґрунтується на компетентнісному підході та покликана: зафіксувати базовий рівень розуміння матеріалу студентом, оцінити здатність виконувати типові розрахунки та базовий аналіз, відрізнити формальне або часткове виконання роботи від повноцінної, глибокої роботи, виявити прогалини, що потребують подальшого опанування. Середній рівень характеризується тим, що студент відтворює основний матеріал, але не демонструє повної самостійності, критичності та системності у прийнятті управлінських рішень та оцінюванні ризиків.	
Низький	Студент не володіє базовими навичками аналітичної роботи, неправильно застосовує окремі формули чи економічні показники, надає поверхневий аналіз без встановлення економічних взаємозв'язків. Студент має базове уявлення про внутрішній економічний механізм підприємства, але не вміє повноцінно застосовувати знання для вирішення практичних завдань, припускається суттєвих методичних і логічних помилок; потребує додаткового опрацювання теоретичного матеріалу та практичних алгоритмів. Розрахунки містять численні арифметичні чи методологічні помилки. Формули застосовані неправильно або не застосовані зовсім. Дані оброблені некоректно або без логіки. Таблиці, графіки чи проміжні результати відсутні або невірні. Інтерпретація даних неповна, суперечлива або не пов'язана із завданням.	2
Незадовільний	Студент не засвоїв не засвоїв базових понять дисципліни, не продемонстрував розуміння економічної суті показників, відсутні або неправильні висновки, робота оформлена неналежним чином або має ознаки несамотійного виконання. Припускається критичних помилок, які роблять роботу непридатною для практичного використання; демонструє відсутність аналітичного мислення та вмінь працювати з даними, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.	0-1

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів – (3 бали)

Рівень опанування РН	Якісна оцінка відповідей	Кількість балів
Високий	Здобувач вищої освіти надав понад 80% вірних відповідей	3
Достатній	Здобувач вищої освіти надав 71-80% вірних відповідей	2
Задовільний	Здобувач вищої освіти надав 50-60% вірних відповідей	1
Низький	Здобувач вищої освіти надав понад 40 % невірних відповідей	0

Шкала та критерії оцінювання підготовки доповіді / презентації* – (10 балів)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10	Доповідь чітка, логічна, впевнена, з дотриманням академічного стилю. Студент демонструє розуміння матеріалу, відповідає на основні запитання. Проте може бути недостатньо глибока аргументація або не всі питання розкрито абсолютно точно. Зміст якісний, логічний і відповідає темі, але не досягає максимальної глибини. Тема повністю розкрита з урахуванням сучасних економічних умов України. Використано актуальні джерела, статистику, приклади діяльності підприємств.

	Зроблено глибокий економічний аналіз із встановленням причинно-наслідкових зв'язків, проведено самостійні розрахунки економічних показників (рентабельність, витрати, прибутковість, оборотність, бюджетування тощо), сформульовано обґрунтовані управлінські пропозиції, презентація структурована, логічна, візуально якісна (таблиці, графіки, діаграми). Візуальне оформлення та виступ — на високому рівні. Робота демонструє сформовані компетентності, однак відчувається потенціал для поглиблення аналізу.
5-8	Студент розкрив тему частково або неповно. Основний зміст теми розкрито, але без глибокого аналізу, висновки загальні, без достатнього економічного обґрунтування Теоретичний матеріал переважає над практичним Презентація містить структурні або технічні недоліки. Продемонстрував розуміння основних теоретичних положень, але без глибини, демонструє базове володіння методами, але без їх глибокої інтерпретації; включає оцінку ризиків, але не системну та не детальну, має прийнятне, проте не професійне візуальне оформлення, виступає впевнено, але має труднощі з поясненням окремих аспектів або відповідями на складні запитання.
1-4	Студент продемонстрував поверхове або фрагментарне володіння матеріалом; розкрив тему частково, неповно або з помилками, не сформував системного розуміння структури і передумов функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства, виробничої програми та її ресурсного обґрунтування . Має значні труднощі з усною презентацією та відповідями на запитання; демонструє початковий рівень підготовки, недостатній для якісного академічного виступу. Здобувач вищої освіти не демонструє вміння логічно й системно працювати з матеріалом, презентація не відповідає стандартам академічної якості.
0	Студентом не розкрито зміст навчального матеріалу, що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.

*Протягом вивчення дисципліни передбачено виконання 2 доповіді / презентації

Шкала та критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи – (3 бали)

Рівень опанування РН	Якісна оцінка самостійної роботи здобувача	Кількість балів
Високий	Студент глибоко і всебічно опанував навчальний матеріал, розвиває демонструє вміння до прийняття економічних рішень, формує навички аналітичного мислення, поглиблює розуміння внутрішніх економічних процесів підприємства, забезпечує набуття практичних компетентностей (розрахунок показників, аналіз витрат, прибутковості, ефективності використання ресурсів тощо). коректно застосовує економічні категорії та показники (витрати, собівартість, прибуток, маржинальний дохід, рентабельність, продуктивність, оборотність тощо), виконує всі необхідні розрахунки без суттєвих помилок, демонструє розуміння внутрішнього економічного механізму підприємства, встановлює взаємозв'язки між економічними показниками, формулює аргументовані управлінські висновки, дотримується вимог до оформлення роботи. Результат свідчить про сформовані професійні компетентності та здатність застосовувати теоретичні знання у практичній площині. Самостійна робота відповідає всім вимогам, має логічну, послідовну структуру, глибокий аналіз, чіткі висновки.	3
Достатній	Студент виконав загалом правильно, але неповно, поверхово або без глибини; демонструє знання основ теорії, але не показує їх	2

	глибокого розуміння; містить частково коректне використання методів, проте з недоліками; включає елементарну оцінку ризиків; структурована, але без професійної аргументації; демонструє базові дослідницькі навички. Студентом продемонстровано на достатньому рівні, це свідчить про базове розуміння матеріалу, однак аналітичні навички потребують подальшого розвитку. Самостійна робота в цілому відповідає вимогам, має логічну структуру, але є деякі незначні недоліки в аргументації або оформленні.	
Задовільний	Студент виконав завдання частково або з помилками, продемонстрував базові, загалом правильно застосовує методику розрахунків але допускає окремі арифметичні чи методичні неточності, подає обмежений або поверховий економічний аналіз, формулює загальні висновки без глибокого обґрунтування, допускає незначні недоліки в структурі або оформленні. Здобувач вищої освіти виконує завдання в обсязі, достатньому для позитивної оцінки, демонструє мінімально необхідні знання з дисципліни, вміє проводити базові економічні розрахунки, здатний застосувати окремі методи оцінювання ризику, але без глибини, потребує подальшого розвитку аналітичних і практичних навичок.	1
Низький	Здобувач не демонструє уміння застосовувати значною мірою не впорався з його основними компонентами, продемонстрував поверхові, фрагментарні чи несистемні знання дисципліни, припустився суттєвих логічних, методичних і розрахункових помилок, використовує аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» на елементарному рівні або з порушенням базових принципів. Студент фрагментарно опанував матеріал і має значні прогалини в знаннях, не здатний самостійно аналізувати внутрішні економічні процеси підприємства, не уміння розраховувати та інтерпретувати фінансово-економічні показники, не здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення. Демонструє мінімально необхідний рівень, який дозволяє оцінити його роботу вище за «низький», що не дає можливості оцінити формування компетентностей і досягнення програмних результатів.	0

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є залік.